

De 'Beer' en Koning Winter

Een verhaal van dichtgevroren rivieren en ijsbrekers

Arie Pieters

De 'Beer' en Koning Winter

Een verhaal van dichtgevroren rivieren en ijsbrekers

Arie Pieters

Schrijver: Arie A. Pieters
Omslagontwerp: Arie A. Pieters

Foto's privé-verzamelingen:

Collectie/archief Arie A. Pieters,
collectie A. Pieters-Berkman †, collectie J. Berkman,
collectie A. Hartman, collectie A. W. Barends, collectie R. Bos,
collectie K. v. d. Berg, collectie P. W. v. d. Wijngaarden,
collectie, K. L. Harmsen, collectie L. Schuitemaker,
collectie W. Brandsma †, collectie D. Hermans,
collectie D. Keller (USA)

Foto's websites:

website Zoekplaatjes.nl, website Dordtsekaart.nl.
website Wikipedia.org, website Binnenvaart.eu,
website Kustvaartforum.com, website Inoudeansichten.nl,
website Oudedaf.nl, website Nationaalarchief.nl

Bouwkundige gegevens Siberië:

website Rdm-archief.nl, Nationaalsleepvaartmuseum.nl
Foto omslag: De Siberië in de winter van 1929
ISBN: 9789463679329
Uitgegeven door: Mijnbestseller.nl
Print: Printforce, Alphen a/d Rijn
Copyright: Arie A. Pieters, 2018 ©

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Stoomsleper Siberië; 'de Beer van Rotterdam'
3. Bevroren rivieren
4. Overlast, warm blijven en sneeuw- en ijspret
5. De 'Beer' is los
6. Nawoord

1. Inleiding

Ik ben zelf van 1962, dus de strengste winter van de afgelopen honderd jaar, die van 1963 (met die legendarische Elfstedentocht) heb ik uiteraard niet bewust meegemaakt. Maar hoewel er daarna maar een relatief beperkt aantal strenge winters voorbij kwam, heb ik ondertussen toch drie Elfstedentochten, via wat we vroeger ooit de beeldbuis noemden gezien. En in 2012 werd er weliswaar geen Elfstedentocht verreden, maar in die winter was er wel de op één na koudste februarimaand van de laatste honderd jaar. Volgens mij maken de deskundigen achter de schermen trouwens nog ruzie over de vraag of het toen wel of niet mogelijk was geweest om de 'tocht der tochten' door te laten gaan. Maar uiteindelijk kwam hij er in dat jaar dus niet. En zo blijft de editie van 4 januari 1997, met als winnaar Henk Angenent, de tot nu toe laatste Elfstedentocht.

Strenge winters blijven in Nederland vooral in ons geheugen 'hangen' als er een Elfstedentocht is verreden. En dan heb ik het met name over de afgelopen zestig jaar. Toch is er naast de winter van 2012 nog één uitzondering: De winter van 1978-1979. De reden dat er toen geen Elfstedentocht werd verreden zat hem vooral in enorme sneeuwval, die ook het noorden van het land te verwerken kreeg. Op een gegeven moment zaten delen van noordelijke provincies zelfs helemaal ingesneeuwd en dat riep dan bij veel mensen weer herinneringen op aan die legendarische winter van 1963. Anno 2017 lijkt de kans op een strenge winter een stuk kleiner, al bewees die ijsskoude februari in 2012 dat we een periode met extreme koude zeker niet uit mogen sluiten. En de jaren tussen 2008 en 2016 brachten ons meerdere 'matig' strenge winters, waarin regelmatig een pak sneeuw het landschap bedekte.

En toch, toch wordt bij 't beeld van een strenge winter al snel de term 'vroeger' van stal gehaald. Misschien komt dat deels wel door alle (romantische) films uit de jaren veertig, vijftig en zestig, waarin de Kerst steevast ook een 'witte Kerst' was. En ook die prachtige illustraties, die Anton Pieck ooit maakte voor kerstkaarten, lieten steden en dorpen zien die merendeels bedekt waren door een wit sneeuwtapijt. En zelfs bij de aankomst van Sint Nicolaas laten oude(re) prenten en illustraties meestal een 'witte wereld' zien. Ergens is het dus helemaal niet zo vreemd dat we bij strenge winters vooral aan het verleden moeten denken. En het is ook een feit dat zeker voor 1970 er meer winters de kwalificatie 'streng' verdienden dan in onze tegenwoordige tijd. Bovendien had je in een decennium toen ook meestal meerdere (drie of vier) strengere winters achter elkaar. Dat fenomeen deed zich trouwens ook voor in de jaren tachtig. Er werden toen twee Elfstedentochten verreden, maar het had niet zoveel gescheeld of het waren er drie geworden. Maar nu terug naar wat velen als het 'echte' verleden zullen beschouwen, al liggen de jaren tachtig inmiddels ook alweer een goede dertig jaar achter ons. In dit boek concentreren we ons vooral op de periode voor de Tweede Wereldoorlog, al zullen er ook diverse opnamen uit onder andere de winter van 1963 voorbij komen. We gaan terug naar de tijd dat Koning Winter nog echt heerste... Terug naar de jaren twintig van de vorige eeuw en nog verder terug in de tijd. Maar had Koning Winter het altijd wel alleen voor het zeggen..? De titel van dit boek had trouwens best de titel van een sprookje kunnen zijn:

'Lang, heel lang geleden had een kwade tovenaar een vloek uitgesproken over het land. Een ijzige koude daalde neer en hield alles en iedereen in zijn ijskoude greep...

Akkers en weilanden gingen schuil onder een dik pak sneeuw en sloten, kreken, meren en zelfs de rivieren vrozen dicht...! Langzaam leek alle leven tot stilstand te komen en niemand wist hoelang de vloek van de kwaadaardige tovenaar het land zou betoveren. Ergens in een dorp trotseerde een klein groepje mensen de ijzige koude. Terwijl de voortjagende sneeuw bijna vastvroor op hun gezichten probeerden ze het huis van één van de oudste inwoners van het dorp te bereiken. Een olielantaarn zorgde voor wat licht in de door de sneeuwstorm geteisterde avond. De mensen wisten dat de oude man bijna overal raad op wist en misschien wist hij ook wel of er op de één of andere manier een einde gemaakt kon worden aan deze vreselijke vloek? Maar de bebaarde grijsaard gaf hen maar heel weinig hoop... Gewone stervelingen waren volgens hem niet in staat weerstand te bieden tegen de tovenaar. Hun enige hoop was dat één van hen het westen van het land kon bereiken. Daar leefde een reusachtige beer met magische krachten! Als het hen lukte om de beer uit zijn winterslaap te halen was er een kans dat hij zijn kracht aan zou wenden om het ijs in de rivieren te versplinteren! Dat zou het einde van de vloek betekenen....

Zo zouden we het aan kleine kinderen kunnen vertellen, maar er was ook een 'echte' beer nodig om 'de vloek' van in dit geval Koning Winter 'op te heffen'. In de winter van 1926 kwam hij voor het eerst tevoorschijn, maar uiteraard niet uit een winterslaap, maar van de werf Piet Smit N.V.: Stoomsleper Siberië was 'geboren'. En 'de Beer van Rotterdam', zoals zijn bekendste bijnaam luidde, kon toen meteen al de strijd aanbinden met Koning Winter. In 1929, een winter die nog kouder was als die van 1926, zou de sterkste sleper van zijn tijd (bijna 600 pk) opnieuw letterlijk het ijs gaan breken.